

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na doma pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravištvó (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petít-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 199.

V Ljubljani, v sredo 1. septembra 1886.

Letnik XIV.

Kdo bo gospodar v Bolgariji?

Aleksander se je sicer tjekaj povrnil; njegov povrat je bil vseskozi podoben slovesnemu sprevedu. Kjer se je po svojem prognanstvu pokazal, povsod so ga sprejemali ne le sočutno, konečno celo navdušeno. Ta navdušenost je imela svoj pričetek v Levovu na Gališki zemlji in se je razširila prav tja doli do Filipopelja, glavnega mesta iztočne Rumelije. Po večerajšnjih telegramih je bil knez Aleksander že zopet v sredi bolgarskega naroda — v starodavni Tirnovi, kjer mu je vse nasproti hitelo, kar je imelo le zdrave ude in mu je klicalo „slava“. V Ruščuku so ga najimenitniši možje na ramah nesli v palačo; v Sistovi so konje spregli, ter v kočijo knezovo sami se vpregli. Od ondot je knez namenjen v Filipopelj. Zakaj ne v Sofijo, ni težko vganiti. V Sofiji so ga roparsko napadli, vjeli, k znani odpovedi z revolverjem prisilili in potem iz dežele pognali. V Filipopelju so se pa prvi dvignili zanj in so upornikom vojsko napovedali. Toraj pač ni čuda, da knez najprvo med svoje zveste hiti, ki so mu celo ob nesreči njegovi ohranili udanost, hvaležnost in zvestobo. V Filipopelju niso pozabili, da je Aleksander bil, ki jih je vodil od zmage do zmage in da če prav Nemeč, je bil on tisti, ki je potolkel lakomnega soseda, ki je Bolgare napadel iz golje nevošljivosti, če bi se morda nameravalo združenje vendar le še ovreči in če ne, vsaj en kos zemlje za se pridobiti dalo. V Filipopelju mu tega niso pozabili. Kakor so ga tedaj slavili, prav tako slavé ga še dandanes; v Sofiji in po drugih radikalnih krogih se pa o tem že zdavnej nič več ne vé in če tudi so se svoje dni junaškemu Aleksandru povsod lavorike vile, sedaj tisti krogi nimajo zanj nič drugega nego: „križaj ga!“ Ta „križaj ga!“ izšel je iz pravoslavniških krogov zaradi tega, ker knez Aleksander Battenberg ni pravoslavne vere, temveč luteranske in ker je bil on katolikom prav tako pravičen, kakor pravoslavnim in vsem, vsled česar se je katoliška vera po Bolgariji bolj in bolj vkoreninjevati jela. Vse to je pa z grozo jelo nav-

dajati ondašnjega metropolita Klementa. Stopil je na čelo nezadovoljnežev in rekel: „Križajmo ga“, ali po današnje: „Proč z njim! Narod nam zapeljuje. Mi ne potrebujemo katolikov tukaj, mi smo mi, ker smo pravoslavni in pravoslaven mora tudi naš knez biti, drugačnega ne maramo!“ Te besede našle so svoj odmev celo po Rusiji in so jako jako pomenljive, toliko bolj, ker knez ni prijatelj cesarjev, ali cesar ne knezov. Prav zaradi tega je tem pomenljivejši vprašanje, kedo bo gospodar v Bolgariji?

Battenberg se je sicer povrnil, je od ljudstva ljubljén in spoštovan, toda on skoraj gotovo ne bo dolgo gospodaril. Če ga ne bodo mogli pripraviti, da bi se mož sam odpovedal, poskusili bodo druga sredstva, kajti prijatelji Karadjordjeviča so to že dokazali, da se ne bojé vsacega vetra. Kakor so se brez posebnih težav pred nekako 18 leti v Topčideru na Srbskem zebili izbornega kneza Mihajla Obrenoviča s tem, da so ga zavrato napadli ter ga v grob spravili, prav tako se ne bodo dosti pomišljali, če bo treba Battenbergu pot kazati v deželo, od koder ga nobena deputacija ne spravi več nazaj. Rusija Battenberga ne mara in znebiti se ga bode si prizadevala tako ali tako.

Kdo bo toraj bodoči knez, ki bo Rusom in Bolgarom po volji, je vprašanje, ktero bo rešila še le bodočnost. Če bi si bili Bolgari sami smeli prostovoljno voliti svojega kneza, kakor se jim je to obljubilo, volili bi si bili brez vprašanja jednega ruskih veliko-knezov, ki so se v rusko-turški vojski za oslobodjenje Bolgarije tako vrlo odlikovali. V prvi vrsti so imeli svoje oči obrnjene na velikega kneza Vladimira Aleksandroviča, junaka iz bojev pri Ruščuku, kjer so vsi njegovo hladnokrvnost in njegov junaški pogum občudovali. Enako všeč bila sta jim tudi veliko-kneza Pavel in Sergij Aleksandrovič, oba junaka, da je vsakemu srce veselja vtripalo, kdor ju je le videl, kako vrlo sta se povsod borila dvema levoma enaka. Teh treh enega so si Bolgari, do tedaj brez lastnega kneza, želeli dobiti za vtemeljitelja bodoče bolgarske knežje rodovine.

Toda kakor lepe so bile te želje Bolgarov ter Rusom tudi gotovo všeč, ostale so vedno le želje; kajti da se niso vresničile, za to sta skrbela tedanji angleški premijer lord Beaconsfield in pa nemški Bismark. Oba sta dobro vedela, da bi bila to velika sreča za Bolgare in všeč Rusiji, prav zato se jim pa ne smé dovoliti. Takoj jim je bil pri rokah ničev in piškav izgovor, da je ruska cesarska rodovina previsoka in preimenitna, kakor da bi katerikoli ruski veliki knez mogel postati mali knez bolgarski, ki bi bil vazal sultanov. Kratkovidna evropska diplomacija je takoj prikimala, da je res tako, da to ne gré in pri tem je ostalo.

Bolgari so na to rekli: „Dobro, če nam ne privoščite velikega kneza, dajte nam kakega princa Oldenburžana, ki so z rusko carsko dinastijo v bližnjem sorodstvu.“ Toda tudi s tega ni bilo nič. Konečno bi bili Bolgari že tudi zadovoljni s kakim odličnim ruskim podanikom, ki so bili tiste dni svitile zvezde na ruskem političnem nebu. Taki možje so bili: grof Ignatijev, knez Dondukov-Korzakov, Skobelev i. dr. „To pa že celó ne gré!“ rekel je ves razjarjen Bismark, „podanik pa res ne sme na knežji prestol, ko imamo dandanes posebno pri nas toliko knežje, vladarske krvi brez prestola, da ne vemo kam z njo.“ Slabotna Rusija je k temu prikimala, car Aleksander II. je rekel Amen, in knez Dondukov-Korzakov sklical je pa dan pred volitvijo vse bolj imenitne Bolgare in jim je dejal: „Možje, z naše želje ne bo nič. Car sam želi, in želja njegova je vam in nam sveto povelje, da naj ne bo nihče ruskih knezov in nihče ruskih podanikov vaš bodoči knez. Pač pa se vam predlagajo ti-le trije možje knežje krvi, katerih enega si izberite: ali kneza Reussa, kneza Battenberga, ali pa kneza Waldemarja Danskega.“ Bolgari so stopili skupaj in so se kmalo odločili za kneza Waldemarja Danskega. Na to jim je napravil knez Dondukov še kratek govor, v katerem jim je princa Battenberga v vsi njegovi mladostni krasoti in hrabrosti pokazal, češ, glejte ga, ta-le bi bil za vas, kakor nalašč. Mlad je še sicer, pa je silno hraber. Ko smo lezli

LISTEK.

Herbart Turjaški (1528—1575).

Spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Leta 1575 je bilo za Hrvatsko še nesrečneje, nego poprejšne, kajti v eni od mnogih bitek s Turki je padel hraber vojak in branitelj hrvatske meje, naš Herbart Turjaški. Vrh tega so bili napadi na Hrvatsko tako gosti, kakor nikdar poprej, čeravno je bil mir med cesarjem in sultanom zopet na osem let obnovljen (v decembru l. 1574). Ker je toraj vedno večja nevarnost pretila, sklical je nadvojvoda Karol velik zbor stanov kranjskih, štajarskih in koroških v Bruck (18. aprila), ali le-to zborovanje je bilo brez pravih posledic, čeravno so se dolgo posvetovali, kako bi popravili slabo obrambo mej in kakošne zapovednike bi imenovali. Za Senj, kot važno obrambeno točko, opredelijo Ivana Fernberga, kasnejega (l. 1580) generala na granici. Tudi sta poslala cesar in nadvojvoda komisarje za granico, da se osvedočijo o vsi upravi. Celó papeževo pismo

se je izdalo, da se more za obrambo zemelj upotrebiti polovica dohodkov od duhovnih zaklad. Cesar je od svoje strani odmeril za granico 60.000 goldinarjev.

Med tem pa so se začeli Turki resno pripravljati za napad. Kristijani so to dobro znali pa so se tudi vestno pripravljali za odpor. Zberejo se zopet v Brucku na skupščini, ki je bila važna za vse slovenske zemlje in posebej še za našega Herbarta. Med tem pa je bil že o začetku leta Beglerbeg bosenski Fernhad paša navalil na Hrvatsko ter plenil po njej. Iz tožbe Ungnadove je razvidno, da so Turki to leto požgali po Hrvatskem posebno mnogo vasi in manjih trdnjav, kakor so Kliman, Petrovič, Sokol, Gline, Sturlić, ter napali Cetinj, Kladaš, Bajlinovač in Bovič. S seboj so odpeljali tudi 900 kršćanskih vjetnikov. Ivan Turjaški, stric Herbartov, eden izmed zapovednikov krajiških čet se vzdigne s svojimi četami nad Turke, da zabrani ropanje po mejnih predelih. Pri Budačkem na rečici Radonji se strneta oba s svojimi četami. 7. januarja se dogodi bitka, v kateri so bili naši premagani. Ivan Turjaški je bil zajet in ranjen, ter se je komaj živ rešil. Turki pa se vrneje polni plena in sužnjev

slavodobitno v Bosno. Turjaškega pa so doma obdolžili, da je vojaške zapovedi pregledal ter tako nekaj pogrešil, ali pa da je bil sporazumljen s Turki. Ali on se je med tem sijajno opravičil, tako, da ni bilo na njem nobene sumnje zaradi vnemarnosti ali še celó izdajalstva.

Vedno huje je toraj pritiskala turška sila na kršćanske zemlje in stanovi slovenskih dežel so bili v velikih skrbéh, kako da obranijo domovino svojo, kajti denar, ki se je pobiral v ime obrambe, se je le težko in neredno plačeval, a iz mej pa so dohajali vedno večji zahteve in tožbe so se vrstile za tožbami, da je vse v neredu in slabo oskrbljeno. Zatoraj se je podal Herbart na hrvatsko mejo še poprej, kakor so se zbrali v Brucku (8. junija) poslanci Ivan Ambrož Turn, Kozma Ravber, prošt Ljubljanski Tomaž Reutlinger in Lenard Krön na posvetovanje v vojaških zadevah. Ko so se le ti možje z drugimi poslanci posvetovali, obšel je Herbart vso granico od Senja dalje s cesarskimi komisarji od 13. maja do 7. avgusta, na kateri dan je prišel v Ljubljano. Po kratkem počitku se je podal že 10. avgusta zopet v Bruck, kjer je bil 13. avgusta že v seji. Tukaj se je bilo pa že poprej predložilo, ker so izvedeli o ža-

podatke našli smo v ravnokar izišlim „Perthes Taschen Atlas 22. Auflage, 24 Karten Kupferstich, mit geographisch - statistischen Notizen 1886“. Ta lična knjižica velja 1 gld. 24 kr. in jo lahko vsak v žepu s seboj nosi.) Bolgarija razprostira se na Balkanu od Srbije pa do črnega morja blizu šest zemljepisnih stopinj od zapada na iztok in dve zemljepisni stopinji od severa na zapad. V tej smeri je pa v poslednjem času po pridobitvi iztočne Rumelije še zdatno pridobila. Na severu ji je meja Rumunska država z Donavo, na iztoku črno morje, na jugu Turčija, na jugozapadu Makedonija, na zapadu pa Srbija. Površja ima 63.865 Km², prebivalstva pa blizu dva milijona. Po narodnosti je 67% Bolgarov, 26.3% Turkov, 2.4% Rumuncev, 1.9% Ciganov, 2.4% Grkov, Židov in Nemcev. Po veri je 70% kristijanov, 28.8% mohamedancev in 0.7% židov. — Glavno in prestolno mesto je bilo do sedaj Sofija ali Sredec z 20.500 prebivalci; večja mesta so: Tirnova 27.000, Ruščuk 26.163, Vidin 25.000, Varna 24.555, Šumla 23.093, Sistova 20.000 in Silistrija 15.000 prebivalcev. Vojakov imajo v mirnem času 22.570, v boji pa 62.370 mož na nogah. Brodovje šteje 17 ladij. Trgovina je vsled silno vgodne lege jako razvita; kajti dežela leži po celem svoji severni strani z malo izjemo pri Dobruči ob Donavi. Vrednost blaga, kar se ga leto na leto uvozi, povprečno znaša 23 milijonov gold., izvoz pa 24.2 milijonov gold., ter se izvoz razteza posebno na žito, volno, loj in les. Železnici ima dve v skupni dolžnosti 224 km., dalje pošto in brzovaj. Dolžina brzovajnih potez znaša 2433 km. in se povprečno po 500.000 depeš na leto odpošlje. Poleg Bolgarije prav tako zanimiva je pokrajina iztočna Rumelija, ki je imela do lanskega leta 16. septembra turškega guvernerja, sedaj ima pa za poglavarja bolgarskega kneza. Iztočna Rumelija obseza 35.387 Km² in ima blizu 1 milijona prebivalcev. Največje mesto je Filipopelj z nekako 30.000 prebivalci. Omena vredne so še mesta Eski Zagra z nekako 15.000, Slivno 24.000, Čirpan 14.000, Kazavlik 12.000 in Tatar-Basardžik z 8000 prebivalci.

Princ Aleksander Hessenski je baje rekel odličnemu vojaku: „Vojaki velevajo mojemu sinu, naj se vrne. Mislim, da je moj sin zgubljen, ako to stori, vendar sem mu svetoval, naj se povrne.“ Ako je to resnično, nam kaže, da je položaj v Bolgariji silno kritičen. Od vseh strani ga hodijo pozdravljati; iz Ogerskega pojde več magnatov v Sofijo, vodil jih bode grof Eugen Sichyi. Da bi le za evetno nedeljo ne prišel veliki petek!

„Nordd. allgem. Ztg.“ odgovarja na napade liberalnih listov, tako-le: Kar se v **Bolgariji** godi, se ne tiče koristi Nemške. Nobeden nemški državnik nima pravice, da bi kakemu knezu bolgarskemu na ljubo razdiral prijaznost Nemčije do Rusije.

O zaprtiji **ruske meje** piše nekdo iz Šlezije, kteremu je brž ko ne žal, da ne morejo Nemci svojega blaga prodajati na Rusko in si tako izkoristiti deželo in narod; a mi pa pravimo, kakor se v goro kliče, tako tudi odmeva. Poslušajmo toraj, kaj nam piše nemški mož: „Rusija oškoduje Nemčijo in Avstrijo s tem, da mejo zapira, na leto za več sto milijonov. Poglavitni vzrok gospodarskih béd že skoraj pol stoletja je ta, da Rusija svoje meje v gospodarskem obziru zapira. Večkrat je bila zaradi tega že lakota, posebno v Šleziji, ker ni bilo prometa. To ni, kar si bodi, ako taka država, ki ima 90 do 100 milijonov ljudi, zapre pot našim pridelkom na tako razsežnih mejah. Sploh ne bo nikdar mogoče naših gospodarskih razmer ugodnih storiti, dokler bo ruska meja zaprta. Kaj pomaga, če bo daljnih delih sveta iščemo tržišča našim pridelkom pri malobrojnih narodih, ki skoraj nič potreb nimajo, dočim je pred našimi durmi zaprta država, ki broji skoraj sto milijonov duš.“ — No, to je sicer vse res, a Rusija skrbi sama za-se in v nje obširni državi se nahaja

pridelkov naravnih in umetnih na izbiro, dosti za potrebe velike države. Kako malenkostno je toraj, ako je veliki Bismark ruske podanike domu pošiljal! Koliko netiva je v tem za strašen požar, — za vojsko med nemško in rusko državo.

Kitajski cesar je poslal dragoceno podobo sv. očetu za vezilo ob Njih godu na dan sv. Joahima.

Izvirni dopisi.

Sora, 31. avgusta. (Ogenj.) Ob 1. uri popoldne smo imeli ogenj. Pogorela je lesena, s slamo krita in cerkvi najbližnja hiša, po domače pri „nedolžnem mežnarji“. Sreča, da je burja plamen v hrib zavila, kjer ni nobene hiše in da je bilo v takem času, ko so bili ljudje pri domu, ki so precej bili na sosedovi tudi slamnati strehi in tako obvarovali še večje nesreče, ker, ako bi se bil ogenj jel širiti, bi bila tudi farovž in kaplanija v veliki nevarnosti. Hišno orodje so večidel rešili, a v ognju je ostala ovca z jaretom. Vprašanje: kedo je zažgal? odgovor vže v navadi: osem in pol letni dečko s žveplenko, s katero je hotel na nekem kraji pajčevine posmoditi; in ali je bil kaj zavarovan? — nič, kajti zavarovalnino plačevati se nekterim še vedno zdi tje vržen denar.

Iz Ljutomera, 31. avgusta. (Volitev) državnega poslanca mesto pokojnega Božidara Rajča se je včeraj tukaj jako mirno in redno izvršila. Izmed 72 volilcev jih je prišlo 68 volit. Ko so bili sestavili volilno komisijo, kateri je predsedoval č. gosp. župnik Belšak, oddali so vsi zaporedoma svoje glase prečast. g. kanoniku dr. Lavoslavju Gregorcju. Ob 1/2 12. uri se je že ta izid volitve Ljutomerske brzovajno v Ptuj naznanil, od koder smo ob 1/2 2 dobili brzovajno vest, da je bilo v celem volilnem okraju oddanih 243 glasov, izmed kterih jih je 242 dobil dr. Lavoslav Gregorec. Edini glas, ki ni bil zanj, oddal je bržčas kak nagajivec samo za to, da bi preprečil enoglasno volitev. Vendar pa je s tem svoj namen slabo dosegel, pač pa je sebe in svojo stranko osmešil, ter očitno pokazal, koliko da je Nemcev v Ptujskem volilnem okraju.

Ljutomerskim nemčurjem je silno imponiralo mirno in dostojno obnašanje naših volilcev; kajti še v obližji Vaupotičeve gostilne, kjer se je volitev vršila, ni bilo opaziti, da bi se ondi kaj izvanrednega godilo. Vsak volilec je sam za-se vedel, kako ima voliti, toraj ni bilo videti in tudi ni bilo treba kakšne agitacije, in vsled tega tako mirno in dostojno obnašanje. Tudi vladni zastopnik, g. komisar Bouvard, je jako taktno vodil volitev ter tudi pripomogel, da se je cela volitev tako lepo in naglo izvršila.

Naš novi poslanec, dr. Lavoslav Gregorec, bode toraj z zaupanjem vseh volilcev svojega volilnega okraja šel na Dunaj, in bo toliko ložej pote goval se za naše pravice, ker bode ondi stal kot zastopnik ne le ene stranke ali ene svojati, ampak kot zastopnik celega Ptujkega volilnega okraja.

Dasiravno smo prepričani, da dr. Gregorec pozná želje svojih volilcev, ker se je na raznih krajih svojega volilnega okraja predstavljal in s

svojimi volilec posvetoval, vendar bi mu radi pri tej priliki eno reč posebno na srce položili, namreč, naj se pri vsaki vgodni priliki poteguje za narodne šole. Bržčas bode še v tem zasedanji prišlo na vrsto vprašanje o šoli; takrat bode lepa prilika omeniti tudi, kaj Slovenci od šole zahtevajo in kako se vkljub § XIX. narodne pravice po Slovenskem v šoli prezirajo in sem ter tje celó tlačijo.

Bog daj našemu novemu poslancu zdravje, zmognosti in dobre volje mu ne bode manjkalo, tega smo vsi prepričani.

Domače novice.

(Schiffersteinov kanonikat) pri stolnem kapitelnu Ljubljanskem je za pokojnim kanonikom Pavšlerjem izpraznjen. Pravico prezentacije ima najstari sin Karol pl. Schifferstein. A ker ga deželna vlada ne more najti, objavila je sedaj poziv, naj se v treh mesecih oglasi, sicer se bode kanonikat oddal v smislu Najvišjega odloka z dne 22. oktobra 1842, ki določuje, da kanonika imenuje cesar sam. Zadnji pl. Schifferstein, ki je imenoval pokojnega Pavšlerja, bil je takrat gledališčni igravec v Sibiriji. „Sl. N.“

(Razpisana) je služba računskega diurnista na Ljubljanskem Gradu z dnevno plačo 1 gold., ki se s časoma poviša na 1 gold. 50 kr. Prošnje do 10. septembra c. k. ravnateljstvu na Ljubljanskem Gradu.

(Misel o napravi mlekarke zadruga v Ljubljani), ki jo je nedavno sprožil po tukajšnjih listih gosp. Povše, vedno več tal pridobiva. Pred vsem drugim se bo za sedaj sklicala enketa živinorejcev, na kateri se bo potrebno dogovorilo, na podlagi ktere se bo potem zadruga skušala ustanoviti. Potrebna bi pač bila, kajti mleko v Ljubljani je vedno slabše. S prebrisanostjo svetá menda tudi mlekarice napredujejo; smetana na pristnem mleku je tanka postala, kakor pajčevina, za to ima pa mleko temlejšo modrikasto barvo, kakor jo dobi navadno po vodi.

(Čveterorazredna ljudska šola na Krškem) završila se je, kakor nam je iz došlega letnega sporočila razvidno, včeraj dne 31. avgusta. Sporočilo obsega I. „K stoletnici Krške ljudske šole“, zgodovinske črtice; II. „Dodatek iz šolske kronike; III. omenja dobrotnike šole; IV. navaja učiteljstvo. — Podučevalo pa je petero učnih moči gg.: Franc Gabršček, voditelj, Ivan Knavs, katehet, Jernej Ravnikar, učitelj in gospici učiteljici Marija Wessner in Marija Michel. V kmetijski nadaljevalni šoli podučeval je na teden po 2 uri gosp. Jernej Ravnikar, veronauk pa gosp. Ivan Knavs po 1 uro. Učencev je imela ta šola 32. Bodoče leto imela bode pa ta šola ime obrtne nadaljevalne šole, ker so bili učenci tako vsi obrtnega stanú. Poduk se bo raztegnil na 7 ur na teden v treh oddelkih in to v pripravljalnem tečajju, v I. in II. razredu. Šola se bo začela 1. dan novembra in bo trajala celo leto. VI. V ponavljalno šolo je hodilo 5 dečkov in 4 deklice ter so se skupno podučevali z učenci kmetijske nadaljevalne šole. VII. Vseh učencev in učenk skupaj je bilo konec šolskega leta 173; med letom umrli

kamor bode tudi sam prispel. Tako je storil vse, kar je mogel, čeravno je bil prepričan, da se tukaj ne more nič pomagati. Tem bolj ga pa tudi čislamo v zgodovini.

Drugi dan se je vzdignil sam s svojim sinom Vukom Engelbertom, z vsim svojim spremstvom in s kakošnimi 50 konji iz Podbrežja z namero, da obrani zemljo turškega napada in reši prebivalce vseh nadlog, pa tudi če ni drugače, žrtovati se za domovino. Da pa moremo pravo njegovo duševno stanje v tem trenutku razumeti, treba je vedeti, da je bila osoda Kocijanerjeva še vedno vsem v dobrem spominu — in pristavimo, da je imel Herbart tudi povoda k tej prisposobi, kar dokazujejo ona krivična obrekovanja nekkih zastopnikov na zboru v Brucku. Tako je bilo, da je Herbart prišel prav žalosten 21. sept. l. 1575 v Budački, kjer se je nastanil pri gostoljubivem hrvatskem plemiču Tušiloviću. Budački leži na rečici Radonji, ki izvira na gorah Petrinjskih, pa se izliva najprej v Korano, a ž njo v Mrežnico, ki je pritok Kolpe. Tukaj dá postaviti šotore ter pošlje ob enem nekoliko straž na bližnja brda, naj pazijo, da jih sovražnik iznenada ne napade. Ko bi se sovražnik približal, naj dadó zna-

menje, da bode vsa vojska pripravna. Ker je pa tisti večer bilo vse tiho, vlegel se je brez večerje spat. Med tem pa je bil Ferhat paša zvedel po vohunih, da se je Turjaški vtaboril pri Budačkem, kjer zbira svoje čete, da napade Turke. Zdajci pokliče vse bege na posvetovanje, in tukaj je bilo odločeno, da se ima prenehati harati in pleniti, in da se čim prej navalí na Turjaškega, dokler ne zbere vseh bojnih čet. Ferhat paša zapové zatoraj precej svojim prednjim stražam, da se čim prej odpotijo proti rečici Radonji. Herbart pa med tem ni mogel zaspati, kajti skrb ga je trla radi tako majhne čete svoje, ki ni mogla biti večja od 1000 konjиков in pešcev. Turkov pa, kterih je bilo na početku te vojske komaj do 3000, zbere se konečno pri Budačkem do 12.000 mož. Vrh tega pa je trpel že dalje časa na neki hudi bolezni na drobu, kar mu je pogostoma spanje kratilo. Valvazor ima Herbartu naslikanega, kako leži v postelji, ki je z nebom pokrita, z desnico podprte glave, razmišlja osodo zemlje, pa tudi svojo. On je molil, ter izročil svojo stvar v božje roke (Valvazor XV. 489). Da njegovo vojsko ne napade sovražnik iznenada, začne jo zgodaj buditi, dá konje sedlati ter zapové ljudem, da se

oborože, kakor je tudi sam vstal pred dnem. Zdajci sliši puško spaliti, kar mu je bilo zamenje, da so sovražniki blizu. V trenutku je bil na konju.

Ali čudno, da se je tudi njegov konj poplašil, kakor da bi bil slutil gospodarjevo nesrečo. Tudi konj njegovega sina Vuka Engelberta se je stresel, ko ga je zajahal. To je storilo mladenčta plašljivega in bojazljivega. Ali oče ga je bodril, da naj bo brez strahu in skrbi in da naj se tudi preveč Turkov ne boji. Tudi smrti se ni treba izogibati, nego z veselim srcem hiteti v boj za krščansko vero in domovino. Ravno tako je tolažil tudi svojo ostalo družbo, namreč: Fridrika Višnjagorskega, Julija Zadrana, Daniela Tetavskega, vse ugledne viteze in izvežbane vojake. Ohrabrivši tako svoje spremeljevalce in vojsko, odpravi nekoliko hrvatskih mladenčev, na čelu jim Ivana Vojkovića, ki so poznali okolico, da razvidijo, kje je sovražnik, a sam se odpoti s 60 konjiki k stražam, ktere je bil sinoč poslal v sosednje gore, da izvó kaj od njih, da li so že Turki blizu ali ne.

(Dalje prih.)

so trije. Od teh je šolo dobro izdelalo 115, slabo pa 50.

(Českíh osmošolcev) sprejel bo Tržaški škof mil. g. dr. Glavina menda 22 v svojo škofijo, da jih pošlje v Goriško osrednje bogoslovje; vsaj tako pripoveduje telegram iz Ljubljane v „Politiki“.

(Prebrisan župan.) V Podgradu na Primorskem nemški in laški uradujejo. Da so za to dobro podkovani, kaže sledeča prošnja, v kateri so v nemščini prosili za plemenskega bika, ter so jo, kakor „Slovenski Narod“ piše, sledeče podprijli: ... mit dem Bemerken, dass es am geeignetsten ist, die Sprungstation in Castelnuovo zu errichten, weil hier der Sitz mehrerer Behörden und Gewerbetreibenden ist und Tag für Tag sehr viele Personen hier ankommen. . . . Vsploh te modrosti bil je, da je bika dobila druga občina.

(Suplentom) po srednjih šolah se je zopet za korak na bolje obrnilo, kajti zopet jih je umeščenih 47 na prava učiteljska mesta. Vse to pa še ni dosti več, kakor curek vode v Savo, kajti še jih blizo 1100 čaka na ugodne službe.

Razne reči.

— Velika nesreča na južni železnici se je zgodila v nedeljo zvečer, kmalo po 8. uri, pri postaji Mödling na Dolenje-Avstrijskem. Zadnji vozovi krajnega vlaka (Localzug) so tako zadeli v drugi krajni vlak, ki je pred postajo čakal, da sta bila dva vozova razdrobljena in potniki v njih ali usmrteni, ali ranjeni. Vsako nedeljo se mora k navadnim vlakom privzeti še več voz, kateri se peljajo pred ali za okrajnim vlakom in tak vlak je trčil ob vlak, ki je pred postajo čakal. Skoraj četrt ure so bili ljudje pod razbitima vozovoma pokopani brez pomoči. Iz postaje Mödling so prišli služabniki železnice in požarna straža na pomoč. Strahovito je brati o strahu in zmešnjavi, ki je vladala, dokler ni prišla pomoč. Mrtvih je bilo pri priči 7, ranjenih pa 16. Vsled tega tudi vlaki med Dunajem in Dunajskim Novim mestom niso mogli voziti. Na tej postaji je čakalo 13 vlakov do 2. ure zjutraj. Na Dunaji se je to ob 10. uri zvečer zvedelo, ker takrat so se vračali domov tisti, ki so na drugih postajah vstopivši, srečno nevarnosti odšli.

— O strašnih povodnjih, ki so bile pretečeni teden na Solnograškem, ko se je oblak vrtgal, nam novine pripovedujejo silno žalostne novice. Tako je n. pr. v Anthering-u voda segala do prvega nadstropja; kako je potem voda gospodarila po pritličji, nam ni treba pripovedovati. Povsod je vse zablazeno i. t. d. Najbolj žalosten pogled je bil na pokopališču, voda je podrila zid, grobove razkopala, da so krste in kosti plavale. Pokončan je ves pridelek, v tem kraju je škoda nad 100.000 gl. Tudi v Salzkammergut so vsled dolgega deževja vode hudo nastopile; Rettenbach je razdril vodne grablje, odplaval je več sto seženj drv v Travno. Poleg potoka je bila hiša za delavce, voda jo je podkopala in delavci so se rešili z veliko silo.

Telegrami.

Trst, 31. avgusta. Načelnik trgovske firme Lialopulo je všel. Denarja manjka 200.000 goldinarjev. Tržil je z lesom.

Trst, 31. avgusta. V poslednjih 24. urah zbolelo je tukaj 8 ljudi za kolero, umrl je pa 1.

Petrograd, 1. septembra. „Jour. de St. Petersbourg“ kaže na zmešnjavo, ki je na Bolgarskem nastala med narodom (?) in vojno ter pravi, da knežev prihod v prestolnico sam na sebi ne bo še zavozlanega vprašanja rešil.

Berolin, 1. septembra. „Nord. Allg. Ztg.“ opozoruje na navdušenost, s katero so Poljaki bolgarskega kneza sprejeli in iz tega sklepa, da je oseba kneževa Nemškej nevarna. Poljska navdušenost postavila bo prostomisljake in ultramontance kot pristaše bolgarskega kneza na pravo svetlobo, ki so se na stran bolgarskega kneza podali le za to, da bi naše prijateljstvo z Rusijo vničili in Nemčijo v nevarnost spravili.

Berolin, 31. avgusta. „Nord. A. Ztg.“ pravi, da jo Bolgarska nič ne briga, vendar pa se mora Nemčija oboroževati, ker jo Francozje k temu silijo za vse kar se bo v srednji Evropi zgodilo, odgovarjali bodo Francozje.

Tuji.

30. avgusta.

Pri **Malicu**: Jožef Luhn, potovalec, iz Trienta. — Dr. Franc Malivier, zasebnik z družino, iz Hlinka. — Walenczek, zasebnik, iz Zagreba. — Reza Reiner, zasebnica, iz Karlova. — Hubert Hoffmann, c. k. bilježnik, iz Radovljice. — Jakob Zerkowitz, zasebnik s soprogo, iz Trsta. — Schreckenfuhs, zasebnik s soprogo, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Steiner, Fürber in Bartek, potovalci, z Dunaja. Hugo Drole, uradnik, iz Gnileca. — Dr. Ant. Zürek, zdravnik, iz Ormuža. — Franc Kasper, potovalec, iz Poličan. — Wachsmann, Brunelli, Ravasini in Piasezzi, zasebniki, iz Trsta. — Herm. Millér, c. k. vojaški kapelnik s soprogo, iz Reke. — Jožef Pucik, c. k. uradnik, iz Gorice.

Pri **Tavčarji**: Aleks. Fische, tovarnar, z Dunaja. — C. Konrad, c. k. katehet, iz Tabora. — Avg. Urbas, c. k. sodnijski svetnik s soprogo, iz Grada. — E. Kuzicinka, c. k. uradnik mornarice, iz Trsta.

Pri **Bavarskem dvoru**: Ramovš in Ogorek, uradnika, iz Brda. — Valt. Čumar, krčmar z družino, iz Trsta. — Tom-schitz, trgovec z lesom, iz Reke.

Pri **Avstrijskem caru**: Ernst Lench, zasebnik, iz Rovate. — J. Marn, posestnik, iz Preserja.

Pri **Južnem kolodvoru**: Beti Gressel, uradnikova soproga, z Dunaja. — Bertold Mattausch, zasebnik, iz Heba. — A. Burkhard, zasebnik, iz Luricha. — J. Smonker, zasebnik, iz Celja. — G. Ortolani, fotograf z družino, iz Trienta. — Angelo Sanoroli, zasebnik, iz Udine.

Pri **Virantu**: Ant. Mekinda, posestnik, iz Il. Bistrice. — Janez Jarm, kaplan, iz Ambrusa. — Miha Lavtizar, kaplan, iz Sodražice. — Franc Blahna, posestnik, iz Ribnice. — Jan. Šaus, posestnik s soprogo, iz Penetla.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.	740-52	+14-8	brez v.	megla	0-00	
31. 2. u. pop.	740-55	+27-6	sl. vzh.	jasno		
9. u. zveč.	740-31	+20-0	brez v.	jasno		

Zjutraj megla, pozneje jasno; vročina izredno velika. Srednja temperatura 20-8° C., za 3-5° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

1. septembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	84 gl. 50 Kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	84 - 90 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	117 - 70 „
Papirna renta, davka prosta	101 - 90 „
Akcije avstr.-ogerske banke	862 - „
Kreditne akcije	278 - „
London	126 - 40 „
Srebro	- „
Francoski napoleond.	10 - „
Ces. cekini	5 - 96 „
Nemške marke	61 - 87½ „

Umrlí so:

29. avgusta. Blaž Grohan, delavec, 46 let, Poljanski nasip št. 48, Meningitis.

Jabelka za mošt

kupujejo se v vsaki množini.

Natanjnejši pogoji izvedó se pri (1)

Jožeta Strcelbe naslednikov v Ljubljani.

Slovnice po Ollendorff-ovem načinu učenja:

Joel & Fuchs, Russische Sprachlehre	gl. 3.54
„ Schlüssel dazu	1.30
Wassiljewitsch, Russisches Lesebuch	2.23
Frühau, Grammatica Tedesca	2.60
„ Chiave della grammatica tedesca	— .99
Frühau & Rausch, Italienische Sprachlehre	2.79
„ Schlüssel dazu	— .93
Gands, Französische Sprachlehre	1.86
„ Schlüssel dazu	— .62

(1) priporoča

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

V čast presv. Trojici.

Sveta maša, zložil in založil ter posvetil blgrd. gosp. Antonu Foersterju skladatelj Ignacij Hladnik.

Na prodaj v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani po 60 kr. (1)

Dobro vravnano bukvovezništvo

svojo, preskrbljeno z najnovejšim orodjem in stroji vsake dotične baže

priporoča vdano podpisani

slavnemu občinstvu, prečastiti duhovščini in vsem, kateri bukvoveznih del potrebujejo ter obeta naglo postrežbo, dobro delo in kolikor mogoče po nizki ceni. Dalje priporočam svojo bogato zalogo podobice, vizitnic in vošilnih listkov vsake baže.

V Škofji Loki 1. septembra 1886.

(1) Pavel Bizjak, bukvovez.

Najboljši papir za cigarete

je **LE HOUBLON**

Francoski izdelek

CAVLEY-a & HENRY-a v Parizu.

Pred ponarejenim svarimo!

Ta papir priporočajo gg. dr. J. J. Pohl, dr. E. Ludwig, dr. E. Lippmann, profesorji kemije na Dunajski univerzi, jako toplo in to zaradi tega, ker je jako fin, popolnoma čist, in ker nima prav nobenih škodljivih snovi primešanih. (18)

Henry & C. Henry
FAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Béranger, à PARIS

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

priporoča naslednje novo izišle knjige:

Putschögel, Predigten auf alle Sonn- und Festtage des Kirchenjahres, I. Jahrgang	1 gld. 80 kr.
Brynych-Fuchs, Katechetische Predigten, I. Band	2 „ 23 „
Schmid, Grundlinien der Patrologie, II. Auflage	— „ 99 „
Mark, Exhorten, zunächst für die studierende Jugend, auf die Sonn- und Festtage des Schuljahres, I. Band	1 „ 80 „
Prvi zvezek obsega za cerkvene praznike pripravne dogmatične, moralne in liturgične obravnave, isto tudi drugi in tretji zvezek. V četrtem zvezku bodo pa razne apologetične razprave. Da bo knjiga bolj priročna, pridjala se bota dva kazala: prvi obsegal bo govore za nedelje in praznike, drugi osnovo v abecednem redu.	
Frings, Predigten über die fünfzehn Geheimnisse des hl. Rosenkranzes	1 „ 39 „
Manna puerorum in sortem domini vocatorum, v usuju, z rudečo obrezo	2 „ 15 „

➡ Ob enem se priporočamo za naročila na koledarje za l. 1887, katerih je že mnogo izišlo.

➡ Naročila na časopise in dela, ki v več posameznih zvezkih izhajajo, se točno izvršujejo.

➡ Najhitrejše oskrbljujemo slovsstvene reči iz raznih strok in vseh jezikov. (1)